

Informatienota voor de raad

Datum 15 juni 2020

Onderwerp	Beantwoording Motie (M15) Invasieve exoten
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder William Dogger

Informant T.E. de Jong
Afdeling Wijk en Beheermanagement / ZWWB
Telefoon -
Email W.de.Jong@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De reactie op motie vreemd aan de orde van de dag (M15) over 'Invasieve exoten' ingediend door de fracties van CDA en Swollwacht. En stellen voor om de motie als afgedaan te beschouwen.

Datum 15 juni 2020

Inleiding

De fracties van CDA en Swollwacht hebben in juli 2019 een motie vreemd aan de orde van de dag (M15) over 'invasieve exoten' ingediend. De door de gemeenteraad aangenomen motie roept het college op:

- In overleg met de provincie te onderzoeken hoe de gemeente haar rol t.a.v. invasieve exoten het meest effectief kan invullen;
- Daarbij in beeld te brengen of en wat de toegevoegde waarde is van gemeentelijke en/of regionale coördinatie op dit gebied;
- De uitkomsten hiervan, voorzien van advies, terug te koppelen aan de gemeenteraad.

Door middel van deze informatienota wordt de motie van reactie voorzien. De beantwoording van de motie heeft enige tijd op zich laten wachten. Dit doordat we in afwachting waren van het plan van aanpak van de provincie Overijssel. Dit plan van aanpak is inmiddels beschikbaar.

Kernboodschap

We maken werk van de bestrijding van invasieve exoten. Dergelijke planten en dieren tasten de Zwolse natuur en openbare ruimte aan. Daarnaast kunnen ze schadelijk zijn voor onze inwoners (bijvoorbeeld op het vlak van gezondheid). Deze schadelijke effecten willen we voorkomen en - waar het niet anders kan - verminderen. De aanpak van invasieve exoten hebben we afgelopen jaren projectmatig aangevlogen. We hebben ons gericht op bestrijding van onder andere de reuzenberenklauw, de Japanse duizendknoop en de eikenprocessierups. We kunnen de bestrijding van invasieve exoten niet alleen oppakken. We maken als gemeente onderdeel uit van een keten van samenwerkingspartners die allen hun bijdragen leveren. Een belangrijke positie/rol ligt er voor de provincie Overijssel. De effectiviteit van de aanpak van invasieve exoten hangt samen met goede afstemming en afspraken tussen partners op regionaal en lokaal niveau. Voor een deel is dit de huidige praktijk. Er zijn echter ook kansen tot optimalisering. Het door de provincie recent opgeleverde (concept) plan van aanpak biedt in dit kader een goede basis. We zien tegelijkertijd enkele aandachtspunten in de provinciale aanpak. Deze nota verschaft uw raad inzicht in de rolverdeling ten aanzien van de bestrijding van invasieve exoten, onze gemeentelijke inspanningen op dit vlak, onze aanpak richting toekomst en een advies. De huidige werkwijze werkt goed, zodra een (invasieve) exoot zich tot extreme overlast ontwikkelt in onze stad stellen we per exoot een beheersplan op. Het beheersplan beschrijft de afwegingen hoe de beheersing plaats vindt en de praktische invulling daarvan. Onze aanpak op de eikenprocessierups is bijvoorbeeld aanleiding geweest dat vergelijkbare steden contact met ons zochten over deze aanpak. Andersom hebben wij ook contact met andere gemeenten over deze onderwerpen.

Toelichting

Rollen, taken en verantwoordelijkheden

Sinds 1 januari 2015 is de Verordening invasieve exoten van de Europese Unie van kracht. In deze verordening zijn enkele invasieve exoten aangewezen. Met als doel de introductie, verspreiding en impact van deze soort in Europa te beperken. Centraal in de verordening staat de zogenaamde Unielijst; een dynamisch overzicht van soorten waarvan de negatieve invloed zodanig is dat

Datum 15 juni 2020

gezamenlijk optreden op het niveau van de EU gewenst is. De provincie heeft een belangrijke rol als het gaat om de bestrijding van invasieve exoten.

Sinds 1 januari 2018 heeft het Rijk met een ministeriële regeling in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), de verantwoordelijkheid voor de bestrijding van het merendeel van invasieve soorten aan de provincies overgedragen. Met de decentralisatie van het natuurbeleid lag het voor de hand om ook de bestrijding van invasieve exoten bij de provincies onder te brengen.

Voor de aangewezen soorten, zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming (bijlage 10), is de provincie verantwoordelijk. Het Rijk blijft verantwoordelijk voor de Wolhandkrab en de rivierkreeften (exoten), vanwege het visserijbelang. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de aanpak van de Beverrat en Muskusrat, vanwege het gevaar voor dijken (Waterwet). Het Rijk houdt wel haar vinger aan de pols. De provincies zijn gehouden om eens in de zes jaar een rapportage aan het Rijk aan te leveren over genomen maatregelen ten aanzien van invasieve exoten. Ook dient in deze rapportage in te worden gegaan op effectiviteit van genomen maatregelen en de kosten hiervan.

Hoewel de provincie verantwoordelijk is voor de soorten uit bijlage 10 van de ministeriële regeling, is het essentieel om de maatregelen tegen deze soorten samen met partners uit te voeren. Hierbij moet worden gedacht aan grondeigenaren zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties (TBO's), Rijkswaterstaat, Prorail, Defensie, particuliere grondbezitters, maar ook vrijwilligersorganisaties. De provincie is voor het succesvol en efficiënt uitvoeren van maatregelen afhankelijk van een goede samenwerking en een gedragen aanpak.

Aanpak gemeente Zwolle

Als gemeente zijn we een belangrijke partner binnen het provinciale netwerk ter bestrijding van invasieve exoten. We pakken onze verantwoordelijkheid en leveren actief onze bijdrage aan de aanpak van dergelijke dieren en planten. In dit kader hebben we voor een aantal soorten een beheersplan en/of maatregelen getroffen:

- De reuzenberenklauw wordt erkend als invasieve exoot. Dit houdt in dat de plant op de EU-lijst van invasieve exoten staat. Dat betekent als deze reuzenberenklauw aangetroffen wordt, deze bestreden moet worden. De reuzenberenklauw beheersen we in Zwolle samen met een groep vrijwilligers.
- De Japanse duizendknoop staat niet op de EU lijst van invasieve exoten. Er is geen directe wet- en regelgeving om deze soort te bestrijden. Deze Japanse duizendknoop verdringt andere planten en kan schade maken door hun sterke wortelgestel. Hier ligt een relatie met onze rol op grond van onder meer de algemene zorgplicht (voorkomen van schade aan andere partijen), het voorkomen van kapitaalvernietiging (kapot drukken van asfalt) en de Natuurwetgeving (verdringen van bijzondere flora). Daarom bestrijden we de Japanse duizendknoop ook. Hiervoor hebben we diverse proeven opgezet om uit te testen wat de meest effectieve bestrijdingsmethode is. De proeven maken onderdeel uit van het plan van aanpak dat wij hiervoor hebben opgesteld.
- De eikenprocessierups is een invasieve soort dit als een plaag in onze stad aanwezig is. Officieel wordt de eikenprocessierups niet als een invasieve exoot beschouwt, omdat deze

Datum 15 juni 2020

van nature in (Zuid) Nederland op kleine schaal voorkomt. Door klimaatverandering is de soort binnen Nederland in korte tijd uitgegroeid tot plaag. Om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht en vanwege het belang dat bewoners en bezoekers van Zwolle veilig kunnen verblijven en verplaatsen, zetten wij ons via een beheersplan bestrijding eikenprocessierups in om de overlast te verminderen. Met betrekking tot het bestrijden van de eikenprocessierups is er samenwerking met de provincie Overijssel en aangrenzende gemeenten over de aanpak.

De aanpak per exoot/soort werkt goed. Iedere soort heeft eigenschappen die verschillende consequenties hebben. Door per soort een beheersplan op te stellen zijn de juiste inkadering, keuzes in prioritering in de aanpak en werkwijze te maken. Wij brengen alle (overlast)plekken in beeld en voeren afhankelijk van de aanpak ook monitoring uit op de beheersing van de soorten. Met onze aanpak per soort en monitoring geven wij op effectieve manier invulling in bestrijding van deze exoten/soorten.

We hebben behoefte aan meer regionale coördinatie, omdat er meer uniforme afspraken rondom de gemeentegrenzen te maken zijn en er schaalvoordelen te behalen zijn in kennis en eventuele inkoop van diensten op de bestrijding/beheersing van de exoten. De provincie speelt hierin een belangrijke rol.

Provinciale aanpak

In april 2020 heeft de provincie een concept-aanpak van invasieve exoten in Overijssel ambtelijk gedeeld met haar partners voor reactie. Door middel van deze aanpak geeft de provincie invulling aan haar verantwoordelijkheid en takenpakket met betrekking tot de bestrijding van invasieve exoten. De concept-aanpak is onder andere gebaseerd op verscheidene consultaties van de betrokken partijen. Er zijn onder andere twee bijeenkomsten georganiseerd waarvoor alle gebiedspartners zijn uitgenodigd. Zwolle was bij deze bijeenkomsten aanwezig. Tijdens deze gesprekken is onder andere overleg gevoerd en een beeld gevormd over toegevoegde waarde van coördinatie op de (bestrijdings/beheersings)aanpak van invasieve exoten. Na de tweede bijeenkomst is een ambtelijke werkgroep samengesteld met een vertegenwoordiging van gebiedspartners. Deze werkgroep (waarin Zwolle omwille van andere prioriteiten geen zitting had) is drie keer bij elkaar geweest en door middel van discussies omtrent verschillende thema's is input verzameld voor het thans voorliggende concept van het plan van aanpak.

De kern van de aanpak van de provincie is dat zij een strategie gedefinieerd heeft en een prioritering van soorten geeft. De prioriteit voor aanpak van een soort is vastgesteld aan de hand van verschillende criteria als gevaar voor volksgezondheid, veiligheid of voor (huis)dieren en mate van schade aan biodiversiteit en economie. Afhankelijk van de soort en mate van voorkomen wordt bij de aanpak gekozen voor een bepaalde strategie: preventie, eliminatie en/of beheersing. In het concept plan is een bepaling van urgentie van handelen per soort opgenomen met bijbehorende risico-afwegingen.

De belangrijkste onderdelen voor Zwolle zijn in deze concept aanpak:

Datum 15 juni 2020

- a. De provincies zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van beleid voor de soorten die opgenomen zijn in bijlage 10 van de Regeling. Recent is bijlage 10 uitgebreid met 12 soorten (Staatscourant 2019 nr 53677, 3 oktober 2019).
- b. Gemeente Zwolle heeft een medeverantwoordelijkheid vanuit haar publieke taak en/of eigendomspositie in het bestrijden van invasieve exoten.
- c. Bestrijding en beheersing van invasieve exoten is effectiever als over eigendomsgrenzen of over grenzen van beïnvloedingsgebieden heen gekeken wordt. Daarom speelt regionale samenwerking een belangrijke rol. De provincie wenst de samenwerking te faciliteren en stimuleren. Onder andere door de uitwisseling van kennis, het gezamenlijke opstellen van protocollen voor bestrijding en stimuleren van uniforme registratie van exoten zodat een provinciebreed beeld ontstaat van voorkomen van soorten. Voor de waterschappen geldt specifiek dat hun stroomgebieden provincie-overstijgend zijn. Dit vraagt om eenduidige afspraken en afstemming met het provinciale beleid.
- d. De provincie bereidt een subsidieregeling voor. De aard, omvang en voorwaarden voor deze regeling worden nog nader (in 2020) uitgewerkt.

Ons beeld bij de provinciale aanpak

Zwolle heeft een inhoudelijke reactie op de concept aanpak van de provincie Overijssel gegeven. In september wordt het plan van aanpak door de provincie vastgesteld. In de aanpak worden soorten beschreven, in welke categorie deze vallen, welke bestrijdingsmethode wordt ingezet en hoe het proces tot het nemen van een maatregel verloopt. Hierin kunnen wij ons goed vinden en dit brengt meer gestructureerd overzicht in de aanpak op de soorten.

Onze belangrijkste specifieke reacties op het concept rapport zijn:

1. Er is weinig aandacht voor de Japanse duizendknoop waar in Zwolle veel overlast van is. De provincie kiest er voor om de Unielijstsoorten waarvoor de provincie wettelijk verantwoordelijk is te elimineren of beheersen conform de voorgeschreven strategie. Tenzij problemen van dien aard zijn dat anders ingrijpen wenselijk is. De Japanse duizendknoop staat niet op de Unielijst en wordt daarom dus niet behandeld. De unielijst is een lijst met soorten die onderdeel is van de Verordening invasieve soorten van de Europese Unie. In de gemeente Zwolle veroorzaakt Japanse duizendknoop op diverse locaties wel overlast. Wij hebben aan de provincie aangegeven dat het wenselijk dat deze soort ook door de provincie meegenomen wordt in de op te stellen subsidieregeling.
2. Samenwerking van de provincie met andere overheden blijft belangrijk, omdat de aanpak van exoten op regionale schaal moet gebeuren. Met de op te stellen subsidieregeling geeft de provincie uitvoering aan haar rol. Wij hebben aan de provincie aangegeven dat de subsidieregeling belangrijk is en ondersteunen deze uitvoering. Verder hebben we aangegeven dat we graag een werkbare subsidieregeling voor gemeenten gerealiseerd zien en dat er via de regeling soorten bestreden kunnen worden die gemeentelijk ook als onwenselijk gezien worden.
3. Wij vinden het belangrijk dat er de mogelijkheid is voor partners van de provincie om nieuwe (invasieve) soorten aan te dragen. Het betreft het aandragen van nieuwe soorten waarop volgens betreffende partner beheer plaats moet vinden. Wij hebben aan de provincie aangegeven dat het mogelijk moet zijn dat wanneer de gemeente een soort die niet op de

Datum 15 juni 2020

lijsten staat als problematisch ervaart er een afweging gemaakt kan worden om de soort wel op de lijst te zetten. Zodat de gemeente ondersteuning in vorm van financiën en/of kennis van provincie kan krijgen bij bestrijding.

De reactie is ontvangen bij en bevestigd door de provincie Overijssel. We hebben op dit moment nog geen informatie over hoe de provincie onze reactie mee neemt in het definitieve plan van aanpak.

Vervolg

De aanpak van de provincie wordt later dit jaar (streven is in september 2020) vastgesteld. Dat betekent dat het plan van aanpak in werking treedt. Onderdelen van het plan van aanpak nemen wij mee in onze aanpak. Het initiatief om te komen tot een regionale coördinatie vanuit provincie Overijssel ondersteunen wij van harte en daarin willen wij onze bijdrage in vorm van samenwerken en kennis uit wisselen geven. In welke vorm en frequentie moet nog nader verkend worden.

De raad wordt periodiek geïnformeerd over dit onderwerp via de beleidscyclus.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer P.H. Snijders, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris